

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 23 września 2011 r.

**Pan
Jerzy Kolasa
Dyrektor
Okręgowego Urzędu Górniczego
w Katowicach**

LKA-4101-08-06/2011/P/11/132

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Katowicach², w zakresie usuwania przez przedsiębiorstwa górnicze szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w latach 2008-2010 i w I kwartale 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 14 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu w zakresie egzekwowania od zakładów górniczych realizacji zadań związanych z zapobieganiem powstawania szkód górniczych i usuwaniem ich skutków.**

Urząd, w ramach posiadanych kompetencji, kontrolował działania m.in.: kopalń KWK „Mysłowice-Wesoła” i KWK „Murcki-Staszic”, zakładów Katowickiego Holdingu

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm. zwanej dalej „ustawą o NIK”

² zwanym dalej „Urzędem”

Węglowego SA, w zakresie związanym z zapobieganiem powstawania szkód górniczych i usuwania ich skutków. W okresie objętym kontrolą Urząd przeprowadził w KWK „Murcki-Staszic” cztery, a w KWK „Mysłowice-Wesoła” dziewięć kontroli, którymi objęto zagadnienia związane z: ochroną powierzchni przed skutkami prowadzonej eksploatacji, sposobem dokumentowania wpływów eksploatacji górniczej, prowadzeniem obserwacji deformacji terenu objętego wpływami eksploatacji górniczej i prawidłowością określania warunków górniczo-geologicznych dla realizacji inwestycji w granicach terenów górniczych.

W wyniku tych kontroli Urząd m.in. wygzekwował od kopalń:

- KWK „Murcki–Staszic” - konieczność opracowania i zweryfikowania harmonogramu pomiarów geodezyjnych, dotyczących monitoringu linii obserwacyjnych, oraz potrzebę uwzględniania w sporządzanych opiniach geologiczno-górniczych stref wychodni pokładów węgla, jako niekorzystnych zjawisk geologicznych przy określaniu rodzajów warunków gruntowych,
- KWK „Mysłowice–Wesoła” - opracowania aneksu do harmonogramu pomiarów geodezyjnych, dotyczących linii obserwacyjnych, gdyż stwierdzono nieprawidłowości w częstotliwości wykonywania tych pomiarów.

2. NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu związane z opiniowaniem, przedkładanych przez kontrolowane zakłady górnicze, zmian (dodatki) do projektów zagospodarowania złoża³ oraz zatwierdzaniem planów ruchu tych zakładów.

Urząd zatwierdzał dla ww. kopalń plany ruchu⁴ i dodatki do ich części szczegółowej. Przed ich zatwierdzeniem wielokrotnie wskazywał na konieczność ich uzupełnienia lub wyjaśnienia zapisów w zakresie zapewnienia ochrony środowiska i zapobiegania szkodom górniczym. I tak, Urząd - przy zatwierdzaniu planu ruchu dla KWK „Murcki-Staszic”:

- na lata 2007-2009 - zakwestionował zapisy dotyczące sposobu profilaktyki budowlanej oraz wskazał na konieczność odniesienia się do realizacji warunków określonych przez Prezydenta Miasta Katowice i prawidłowego naniesienia na załącznikach mapowych zasięgu wpływów prognozowanej eksploatacji górniczej oraz oznaczenie, zgodnie z Polską Normą, filarów ochronnych,

³ Zwanych dalej „Pzz”.

⁴ Dla kopalni Murcki-Staszic na lata 2007-2009 i 2011-2013, dla kopalni Mysłowice –Wesoła na lata 2010-2012.

- na lata 2011-2013 - wskazał na konieczność sprecyzowania kategorii ustanowionych filarów ochronnych oraz uzupełnienia planu ruchu o prognozę w zakresie drgań gruntu.

Natomiast Urząd, opiniując dodatki⁵ do PZZ dla ww. kopalń pod kątem spełnienia uwarunkowań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać projekty zagospodarowania złóż⁶, zwracał uwagę m.in. na to, że:

- w dodatku nr 5 do PZZ złoża „Staszic” nie oznaczono obiektów chronionych na mapie deformacji terenu i nieprawidłowo oznaczono granice filarów ochronnych,
- w dodatku nr 3 do PZZ złoża „Wesoła” na mapach wyrobisk górniczych pokładu 510 nie oznaczono granic zasobów przekazanych do sąsiednich zakładów górniczych oraz symboli poszczególnych pól eksploatacyjnych.

3. NIK ocena pozytywnie działania Urzędu związane z rozpatrywaniem wniosków o naprawę szkód, wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych, kierowanych do Skarbu Państwa.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie obowiązywała regulacja p.t.: *„Tryb postępowania Dyrektora OUG – jako reprezentanta Skarbu Państwa w sprawach o naprawienie szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego”*⁷.

W tych latach do Urzędu wpłynęło 5 wniosków o naprawę szkód górniczych wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów⁸ i w wyniku postępowania: z jednym poszkodowanym Urząd zawarł ugodę przed sądem, drugiemu odmówił zawarcia ugody z uwagi na fakt, że szkoda znajdowała się poza zasięgiem wpływów górniczych. W dwóch przypadkach sąd umorzył postępowanie, a jedna sprawa toczy się przed sądem.

NIK nie wnosi uwag do przestrzegania procedur przez Urząd przy rozpatrywaniu wniosków o naprawę szkód wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych.

4. Działania Urzędu w zakresie współuczestniczenia w planowaniu zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych miast Katowice i Mysłowice.

⁵ „Dodatek nr 5 do projektu zagospodarowania złoża (PZZ) węgla kamiennego „Staszic” i „Dodatek nr 3 do projektu zagospodarowania złoża (PZZ) węgla kamiennego „Wesoła”.

⁶ Dz. U. Nr 128, poz. 1075 ze zm.

⁷ Regulacja z dnia 14 maja 2004 r., zmieniona w dniu 30 września 2008 roku.

⁸ Realizował też 3 wnioski zgłoszone w 2006 r.

Urząd pozytywnie zaopiniował dwa projekty zmiany studium⁹ uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice. Opiniując te projekty, odnosił się głównie do zakresu zagospodarowania terenów górniczych, oceniał obszary i obiekty, dla których należy wyznaczyć filary ochronne, warunki zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczenia w ich użytkowaniu i wymogi ochrony środowiska, w tym ochrony złoża węgla kamiennego.

Ponadto, Urząd uzgodnił 24 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (*mpzp*) dla miasta Katowice w granicach terenów górniczych, w których badał zgodność dokonanych w projektach ustaleń z wymogami określonymi w art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*¹⁰, tj. m.in. zgodność z warunkami określonymi w koncesji na wydobywanie kopaliny, szczególnie w zakresie możliwości wykonywania przez przedsiębiorcę uprawnień określonych w koncesji.

Rada Miasta Katowice odstąpiła¹¹, w trybie art. 53 ust 6 *Pgg*, od obowiązku sporządzania *mpzp* dla części terenów górniczych miasta, w związku z nieznacznymi wpływami na środowisko. Dla terenów tych Urząd, po uzyskaniu od kopalń opinii górniczo-geologicznej, ustalał warunki zabudowy i realizacji inwestycji celu publicznego. W okresie od 2008 r. do I kwartału 2011 r. Urząd rozpatrzył ponad 1 400 wniosków Miasta Katowice, dotyczących ustalenia warunków zabudowy oraz realizacji inwestycji celu publicznego na terenach górniczych. Podobnie w granicach terenów górniczych Miasta Mysłowice, Dyrektor OUG rozpatrzył 573 wnioski, dotyczące ustalenia warunków zabudowy.

W trakcie kontroli, prowadzonej przez NIK, w Urzędzie Miasta Mysłowice ustalono, że Prezydent tego Miasta wydawał decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu dla inwestycji realizowanych na terenach górniczych, dla których nie sporządzono *mpzp*, a Rada Miasta nie podjęła uchwały o odstąpieniu od obowiązku ich sporządzenia w trybie art. 53 ust 6 *Pgg*. Tym samym naruszono postanowienia art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*¹², zgodnie z którym zawieszają się postępowanie administracyjne w sprawie wniosku o ustalenie warunków zabudowy na terenach górniczych do czasu uchwalenia planu miejscowego, w odniesieniu do którego istnieje taki obowiązek.

⁹ „Studium uwarunkowań i kierunku zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice dla terenu położonego w rejonie ulicy Bażantów w Katowicach” i „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Katowice – II edycja”.

¹⁰ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. zwana dalej „ustawą *Pgg*”.

¹¹ Uchwała Rady Miasta Katowice nr XXXIII/672/04 z dnia 22 listopada 2004r.

¹² Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm. zwana dalej „ustawą *upzp*”.

Dyrektor OUG uzgadniał decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na podstawie nieprawdziwej informacji, przekazanej przez Prezydenta Miasta Mysłowice, pismem z dnia 9 kwietnia 2004 r., w której poinformował on Dyrektora OUG, że Rada Miasta odstąpiła od obowiązku sporządzenia *mpzp* dla terenów górniczych w trybie art. 53 ust. 6 *Pgg*.

Dyrektor OUG, poinformowany przez NIK o powyższej nieprawidłowości, wezwał Prezydenta Miasta Mysłowice do wyjaśnienia tej kwestii. Po otrzymaniu informacji od Prezydenta Mysłowic¹³, że Rada Miasta nie podjęła uchwał na podstawie art. 53 ust. 6 *Pgg* o odstąpieniu od obowiązku sporządzania *mpzp* dla terenów górniczych, Dyrektor Urzędu uznał, że brak jest podstaw prawnych dla uzgadniania warunków zabudowy w trybie art. 60 ust. 1 *upzp*, i poinformował NIK, że od dnia udzielenia tej odpowiedzi będzie tylko informował o warunkach geologiczno-górniczych w rejonach planowanych inwestycji.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.

¹³ Pismem z dnia 25 sierpnia 2011 r., l.dz. BUA.I.6730.94.2011.